

Indstilling af Skyggekrigen til Cavlingprisen 2023

Vi indstiller journalisterne Niels Fastrup, Lisbeth Quass, Frederik Hugo Ledegaard og Merle Baeré samt instruktør Boris Benjamin Bertram fra DR til Cavlingprisen 2023 for dokumentarserien "Skyggekrigen" og podcastserien af samme navn samt for den tilhørende nyhedsdækning.

Da Rusland invaderede Ukraine sidste år, var storkrig igen en realitet i Europa. Journalisterne smed alt og satte sig for at undersøge, hvordan et stadigt mere aggressivt Rusland under Vladimir Putin hemmeligt opererer også her og udkæmper det, som eksperter kalder hybridkrig. Velvidende at journalisterne ville gå op imod en magtfuld og uforudsigelig modstander. Efter indledende research rakte journalisterne ud til kolleger i Sverige, Norge og Finland og skabte en fællesnordisk gravergruppe under dansk researchledelse.

Ruslands berygtede efterretningstjenester opererer totalt mørklagt, men alligevel satte journalisterne sig for at sætte navn og ansigt på Putins spioner i Norden og for at afdække deres operationer og konsekvenserne af dem for vores åbne samfund og demokratier. Resultatet blev "Skyggekrigen", der kørte som dokumentar- og podcastserie i april og maj i år og satte dagsorden og rejste en vigtig diskussion både i Norden og globalt om vores sårbarheder – ikke mindst i forhold til vores kritiske infrastruktur på havet og på havbunden.

I kølvandet på dækningen er 39 russiske diplomater udvist fra de nordiske lande. Færøerne har for første gang nogensinde sat en stopper for den markante tilstedeværelse af russiske skibe i deres havne. Danmark og allierede er med direkte henvisning til Ruslands kortlægning af vores infrastruktur, begyndt at udveksle oplysninger maritime trusler. Og NATO-landene har oprettet et nyt center, der udelukkende skal beskæftige sig med at beskytte kritisk infrastruktur på havbunden.

Til grund for "Skyggekrigen" ligger et års målrettet, ambitiøst, vedholdende og ikke mindst metodisk kreativt gravearbejde, der fortjener Cavlingprisen 2023. Et arbejde, der i vid udstrækning er udført, koordineret og ledet fra DR-journalisternes side.

Journalisterne har skabt kontakt til centrale efterretningskilder i Danmark, Norden og resten af Europa. Kilder som almindeligvis ikke taler med medier. De har fået disse kilder til at åbne op, udlevere materiale og stille op til interview. De har fået fingrene i hemmelige lister over russiske spioner og hidtil ikke offentliggjorte videoer, fotos og overvågningsmateriale fra mørklagte spionagesager. De har bygget databaser, der kan bruges til analyse af diplomatnavne. De har skabt kontakt til og samarbejdet med en international researchorganisation, der har adgang til tusindvis af lækkede russiske databaser med statslig information. En proces, der har gjort det muligt at sætte navn på hele 38 russiske efterretningsofficerer i Norden.

De har filmet uden for de russiske ambassader i Norden for at indhente dokumentation. De har bygget et særligt værktøj, der kan bruges til at afsløre det mobile aflytningsudstyr, som den russiske efterretningstjeneste bruger.

De har indsamlet store mængder skibstrafikdata og programmeret særlige programmer, der kan analysere disse data og finde mønstre. De har fundet kilder, der via OSINT har adgang til russisk flådekommunikation. De har arbejdet med disse data og med denne kommunikation og indhentet satellitdata for at kunne identificere og verificere mistænkelig russisk flådeaktivitet i Østersøen, Kattegat og Nordsøen.

De har brugt søkort, særlige programmer, værktøjer til netværksanalyse, ansigtskendelsesprogrammer og hele pamfletten af OSINT-metoder. Alt sammen noget, der har gjort det muligt for første gang at fortælle

den fulde historie om arten og omfanget af Ruslands hemmelige efterretningsoperationer og påvirkningsvirksomhed i Danmark og resten af Norden.

Fra begyndelsen har journalisterne haft et ambitiøst ønske om ikke blot at fokusere på én historie, men i stedet give det samlede, store billede. Dette lykkedes de i høj grad med. De har skabt en podcastserie, hvor de har gjort det ellers komplicerede emne let tilgængeligt og særdeles medrivende. I serien er der både plads til at udfolde de journalistiske metoder og alle de nuancer og tvivl, som altid hører til en god undersøgende journalistisk historie. Serien viser desuden, hvor sublimt et medie podcasten er til den undersøgende journalistik. Alt er nøje bundet sammen i en spændende dramaturgi, som er en anden spionroman værdig, eller som Global Investigative Network skrev om podcastserien: "An investigation straight from the pages of a John le Carré novel".

Samtidig har de skabt en dokumentarserie, der har filmisk kvalitet, og som tager seerne med ud til Nord Stream-eksplosionerne mens gassen stadig bobler op af Østersøen, med til hemmelige møder med kilder samt ikke mindst med ud i en gummibåd i Kattegat, hvor de med livet som indsats filmer et russiske spionskib og mødes af bevæbnede vagter.

Historien skabte ikke alene debat i Danmark og resten af Norden, den satte dagsorden i det meste af verden og gjorde opmærksom på den alvorlige trussel et stadigt mere utilregneligt Rusland under Putin udgør mod vores demokrati.

Alt i alt et værk, som vil stå solidt mange år fremover.

Derfor indstiller vi Niels Fastrup, Lisbeth Quass, Frederik Hugo Ledegaard, Merle Baéré og Boris Benjamin Bertram til Cavlingprisen 2023.

Thomas Falbe

Casper Walbum Høst

Mikala Krogh